

Planeringsverktyg för Läsande skola

Med hjälp av denna blankett kan skolan planera sitt eget läskunnighetsarbete. Planen kan fogas till skolans läsårsplan.

Planeringsverktyget innehåller tre delar: att grunda ett läskunnighetsteam, att ställa upp mål och att utarbeta en läskunnighetsplan. Verktöget erbjuder många idéer som skolan kan använda för att utarbeta sin egen läskunnighetsplan.

Planeringsverktyget kan utnyttjas direkt genom att komplettera filen (genom att kryssa för idéerna som ska genomföras och använda tomma fält för planering) eller genom att kopiera idéerna till den egna planeringen. Varje läsande skola är unik, och den läsande kulturen byggs upp på olika sätt i varje skola. Att utnyttja modellen Läsande skola förpliktar inte skolan till en viss typ av verksamhet, utan erbjuder stöd för att genomföra läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Läsande skola -verksamhetens mål inför 2030

(Nationella läskunnighetsstrategin 2030)

● Skolan har ett **läskunnighetsteam** som omfattar t.ex. rektorn, den biblioteksansvariga, lärarrepresentanter för olika läroämnen, speciallärare, representanter för eleverna och föräldraföreningar.

● Skolan har ett **långsiktigt läskunnighetsprogram eller en läskunnighetsplan** som grundar sig på den nationella läskunnighetsstrategin och En läsande kommun-åtgärderna. Detta omfattar innehållet i och utvärderingen av läskunnighetsarbetet samt åtgärder och ansvarspersoner.

● Skolan har **tillräckliga resurser** för att planera och genomföra läskunnighetsarbetet (arbetstid, material, litteratur, digitala miljöer och apparater).

● En **läsande verksamhetskultur** skapas i skolan. Läsning blir en synlig del av skolarbetets vardag.

● Hela **arbetsgemenskapen och alla läroämnen ansvarar för** en mångsidig **utveckling** av multilitteraciteten.

● Skolornas samarbete med biblioteket är **avtalsbaserat och planmässigt**: olika instanser har egna ansvarspersoner för att främja samarbetet. Samarbetet har antecknats i skolornas skolspecifika läroplan och årsplan.

● Skolan satsar på **inspirerande** och mångsidiga **lärmiljöer** som främjar läskunnigheten.

● Skolan har **tillräcklig teknologi och kompetens** för att undervisa i informations- och kommunikationsteknologi och mediefärdigheter.

Att sammanställa ett läskunnighetsteam

Skolan har ett läskunnighetsteam som omfattar t.ex. rektorn, den biblioteksansvariga, lärarrepresentanter för olika läroämnen, speciallärare, representanter för eleverna och föräldraföreningar.

Ett läskunnighetsteam utses för skolan

(rektorn, lärare, personal, vårdnadshavare, biblioteksansvarig eller -kontaktperson, bibliotekets personal, elever o.s.v.)

Namn

Roll

Kontaktuppgifter

Mål:

Genomförande för att uppnå målen: (Utnyttja idélistan)

Idéer att inkludera i skolans läskunnighetsplan

Idélistan har utarbetats utifrån Läsande skola-målen i den nationella läskunnighetsstrategin 2030. Skolan kan själv fastställa sina egna mål eller plocka ut de lämpligaste av dessa exempel mål. Idéerna på listan kan utnyttjas för att uppnå många olika mål.

Varje läsande skola är unik, och den läsande kulturen byggs upp på olika sätt i varje skola.

Skolan har ett **långsiktigt läskunnighetsprogram eller en läskunnighetsplan** som grundar sig på den nationella läskunnighetsstrategin och En läsande kommun-åtgärderna. Detta omfattar innehållet i och utvärderingen av läskunnighetsarbetet samt åtgärder och ansvarspersoner.

- ☐ I skolan utarbetas en egen läskunnighetsstrategi och en läskunnighetsplan för att genomföra den.
- ☐ Skolan ingår i En läsande kommun-nätverket.
- ☐ Läskunnighetsteamet deltar i webinarier för Läsande skola-modellen (utbildningar, föreläsningar, infotillfällen).
- ☐ Lärarna uppmuntras att delta i fortbildning som stöder multilitteracitet och språkmedvetenhet.

Egna idéer:

Skolan har **tillräckliga resurser** för att planera och genomföra läskunnighetsarbetet (arbetstid, material, litteratur, digitala miljöer och apparater).

- ☐ Skolan har en person som ansvarar för att sprida information om multilitteracitet, informera om kampanjer och följa forskningen i ämnet. Till hans uppgifter kan också höra till exempel att ansöka om bidrag som stöder läskunnigheten och att säkerställa att skolans personal har aktuell information om metoder och verktyg för att bedöma och stödja läsandet.
- ☐ Skolan samarbetar med lärare på lägre eller högre skolenivå för att stödja de svaga läsarnas läs- och skrivfärdigheter samt motivation.
- ☐ För varje årskurs planeras klasserier i litteratur och tillhörande uppgifter. Samplanering och bibliotekssamarbete utnyttjas i att utarbeta uppgiftspaket.
- ☐ Läs- och skrivfärdigheterna samt vokabulären hos två- och flerspråkiga barn och barn som deltar i S2-undervisning stärks i samarbete med lärare på lägre eller högre skolenivå.
- ☐ De material för bedömning av läs- och skrivfärdigheter som skolan använder granskas och uppdateras vid behov. Forskningsbaserade bedömningsverktyg används.
- ☐ Tillsammans med en speciallärare utarbetas en bedömningsplan med hjälp av vilken man kan följa upp elevernas läs- och skrivfärdigheter, kartlägga dem som behöver extra stöd och följa upp framstegen under tiden då stödet ges.
- ☐ Specialläraren utarbetar i samarbete med klasslärarna och ämneslärarna en läsplan för svaga läsare med hjälp av vilken man kan erbjuda individuellt lässtöd.
- ☐ Material (t.ex. prov eller övningsuppgifter) skrivs på lättläst språk i samarbete med skolans lärare och övriga personal.
- ☐ Lättläst litteratur skaffas för dem som behöver det.
- ☐ Man använder ljudbokstjänster som stöd för inläring och läsning.
- ☐ Man planerar tillsammans klasserier i litteratur och tillhörande uppgifter i textfärdigheter som lämpar sig för svaga läsare. Man säkerställer att varje elev får läsa hela verk och stärka sitt läsarskap.

Egna idéer:

En **läsande verksamhetskultur** skapas i skolan.
Läsning blir en synlig del av skolarbetets vardag.

- ☐ Mängden mångsidig läsning ökas med en gemensam läsplan. I planen beaktas alla läroämnen och mångsidiga färdigheter i tolkning och produktion.
- ☐ Eleverna bekantar sig med begreppet multilitteracitet och lär sig att förstå läsandets mångsidighet och betydelse i det dagliga livet.
- ☐ Man läser högt för eleverna regelbundet.
- ☐ Tid för läsning har reserverats i varje skoldag eller -vecka.
- ☐ I klasserna samlas läslådor (t.ex. serier) som eleverna kan utnyttja självständigt till exempel efter att ha slutfört uppgifterna under lektionen. I läslådorna finns mångsidigt läsmaterial för olika läsare.
- ☐ Regelbundna läsövningar eller -utmaningar som är gemensamma för hela skolan eller till exempel läseraster utvecklas.
- ☐ Under terminen ordnas *Hela skolan läser*-timmar. Vårdnadshavarna kan också uppmuntras att delta i utmaningen.
- ☐ Eleverna ordnar bok- eller lästips för varandra (till exempel som klassfadderverksamhet).
- ☐ Man utnyttjar till exempel De finlandssvenska läsambassadörernas, Boksamos eller elevernas egna boktips och hittar intressant läsning för alla.
- ☐ Elevernas mångsidiga läsning följs upp och görs synlig (t.ex. stämplat, läsdagbok, läsutmaningar, läsplom, podcast om läsning, bokrecensioner på klassens webbplats eller diagram över läsgångerna eller läsmängden).

Egna idéer:

Läskunnighetskampanjer och hobbyverksamhet

- ☐ Man samarbetar med program eller projekt som bevisligen främjar läskunnigheten.
- ☐ Man samarbetar med kulturaktörer kring multilitteracitet och strävar efter att göra verksamheten regelbunden (t.ex. teaterbranschen, filmaktörer, ordkonst o.s.v.).
- ☐ Man planerar hemuppgifter där man diskuterar läsning hemma eller läser tillsammans med vårdnadshavarna. Man planerar uppgifter som stöder läsningen och inspirerar till läsning även under skolloven.
- ☐ Tillsammans med eleverna deltar man i riksomfattande temadagar eller -veckor.
- ☐ Det ordnas en läsfestival eller något annat evenemang där man belönar alla elever och gläder sig över läsning.

Tillsammans med vårdnadshavare

- ☐ Det ordnas en föräldrakväll med temat multilitteracitet, läsning, skrivning samt deras betydelse.
- ☐ Föräldraföreningen bjuds med i arbetet för att stärka läskunnigheten. Vårdnadshavarna kan ombeds berätta på vilket sätt de behöver läs- och skrivfärdigheter i sitt arbete.
- ☐ Till vårdnadshavare görs en lista med boktips, som kan hjälpa vårdnadshavarna att hitta lämplig läsning för barnet även på fritiden. I listan inkluderas också lättläst och mångsidig litteratur (skön- och faktalitteratur). Specialläraren och biblioteket personal kan hjälpa till med att utforma listan.

Egna idéer:

Skolan satsar på **inspirerande** och mångsidiga **lärmiljöer** som främjar läskunnigheten.

- ☐ I klasserna/skolan har eleverna tillgång till trivsamma läs- och skrivplatser, till exempel en läskoja.
- ☐ Skolan har utrymmen avsedda för läsning där det finns mångsidig läsning, till exempel ett skolbibliotek.
- ☐ Skolan har en digital webbplats, en kanal på sociala medier eller en tryckt tidning där eleverna kan producera egna texter för andra.
- ☐ Skolan har tillräckliga digitala läromedel som främjar multilitteracitet: böcker, tidningar, digitala material – som regelbundet uppdateras.

Egna idéer:

Hela **arbetsgemenskapen och alla läroämnen ansvarar för** en mångsidig **utveckling** av multilitteraciteten.

- ☐ I lärarnas planeringsarbete reserveras tid för planering av arbete som stöder läskunnigheten och multilitteraciteten samt kunskapsområdets textfärdigheter.
- ☐ I alla läroämnen utnyttjas litteratur och olika texter på ett mångsidigt sätt, och man säkerställer att varje elev har tillräckligt med lästid.
- ☐ Multilitteracitet behandlas på lärarmöten t.ex. med hjälp av Läsande skola-modellens material.
- ☐ Multilitteracitet behandlas vid morgonsamlingar.
- ☐ Elevernas vårdnadshavare informeras om användningen av Läsande skola-modellen.
- ☐ I alla grupper/läroämnen används gemensamt beprövade metoder och material som stöder läsning och lässtrategier, med hjälp av vilka eleverna vänjer sig vid att öva på att läsa och förstå olika texter.

Egna idéer:

Skolornas samarbete med biblioteket är **avtalsbaserat och planmässigt**: olika instanser har egna ansvarspersoner för att främja samarbetet. Samarbetet har antecknats i skolornas skolspecifika läroplan och årsplan.

- ☐ Skolan har en lärare som ansvarar för bibliotekssamarbetet och som håller kontakt med närbiblioteket.
- ☐ I samarbetet mellan skolan och biblioteket utarbetas årligen en plan för utlåning av böcker samt gemensamma åtgärder för främjande av läsning, såsom boktips.
- ☐ Biblioteket besöks regelbundet.
- ☐ I skolklassen finns det ständigt i användning material från biblioteket.
- ☐ Varje klass besöker biblioteket _____ gånger / deltar i ett litteraturevenemang eller bokprat (på nätet eller vid evenemang på plats).
- ☐ Alla elever i årskurs _____ skaffar ett bibliotekskort (eller klassen har ett gemensamt kort i bruk).
- ☐ Biblioteket ombeds ge lärarna och skolans personal boktips samt information om barn- och ungdomslitteratur, lättlästa böcker och att motivera till läsning.
- ☐ Läraren som ansvarar för bibliotekssamarbetet eller bibliotekets personal ger handledning i användningen av de e-böcker som biblioteket erbjuder.
- ☐ Undervisningspersonalen bekantar sig med ett flerspråkigt biblioteks tjänster.
- ☐ Undervisningspersonalen utnyttjar ett flerspråkigt biblioteks tjänster i undervisningen
- ☐ Lärarna informeras om Celia-biblioteket, ljudböcker och möjligheterna att använda dem som stöd för studier och läsning.

Egna idéer:

Skolan har **tillräcklig teknologi och kompetens** för att undervisa i informations- och kommunikationsteknologi och mediefärdigheter.

- ☐ I utbildningsplanen för lärare och personal säkerställs kompetensutveckling i anslutning till multilitteracitet.
- ☐ I veso-utbildningarna beaktas lärarnas utbildning i multilitteracitet.
- ☐ Beskrivningarna som utarbetats i programmet Nylitteracitet tas i bruk.

Egna idéer: